

України від 13 травня 2014 р. № 1258-VII. URL:
<http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/1258-18> (дата звернення: 25.05.2018).

4. Податковий кодекс України від 2 грудня 2010 р. №2755-VI. URL:
<http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/2755-17> (дата звернення: 25.05.2018).

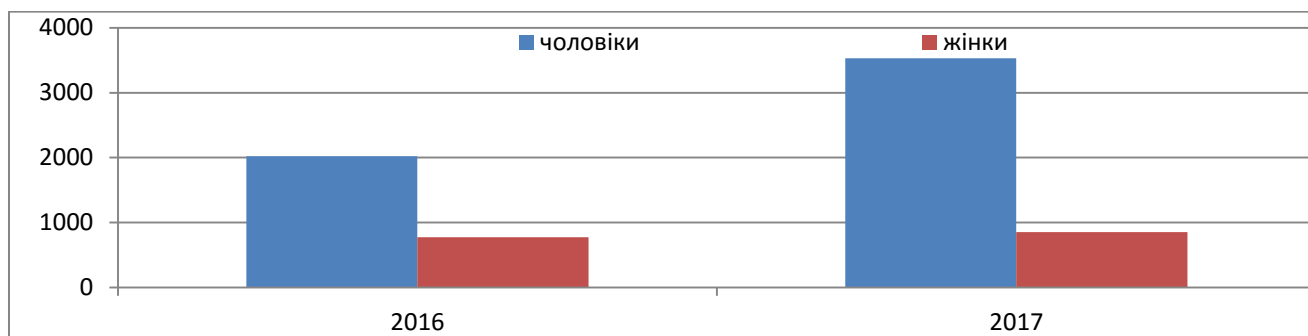
А.О. Маркевич,
*студентка 208 навчальної групи
факультету №2 НАВС*

Науковий керівник:
Л.М. Захаренко,
*к.пс.н., старший науковий співробітник
наукової лабораторії з проблем
психологічного забезпечення НАВС*

ШЛЯХИ ВИПРАВЛЕННЯ ТА РЕСОЦІАЛІЗАЦІЇ ЗАСУДЖЕНИХ ПОХИЛОГО ВІКУ

У теорії вітчизняної пенітенціарної психології і педагогіки проблема ресоціалізації засуджених похилого віку вивчена недостатньо. Пенітенціарна геронтологія (з грец. *gerontos* – старіння і *logos* – наука) як новий науковий напрям, безпосередньо спрямовується на вирішення теоретичних і практичних питань вдосконалення психолого-педагогічної діяльності щодо виправлення і ресоціалізації засуджених похилого віку.

Відповідно до вікової класифікації Всесвітньої організації охорони здоров'я, похилий вік триває з 60 до 75 років, далі настає старечий вік (75-90 років), а після 90 років – довгожителі. Ми погоджуємося з твердженнями Кисельової М.С. [2] щодо назрілої потреби виділення геронтологічної злочинності в окрему кримінологічну групу. Так, за даними статистики Генеральної прокуратури України [3] відсоток злочинів, скоєних особами похилого віку тільки протягом 2016-2017 років зріс та становить до 2% від усієї злочинності (див. діаграму).

Діаграма. Кількість зареєстрованих кримінальних злочинів в Україні, скоєних особами похилого віку у 2016-2017 роках.

Згідно з представленими даними правопорушниками є особи чоловічої та жіночої статі, однак питома вага жінок похилого віку, які скоїли злочини у період 2016-2017 років, є значно меншою, ніж чоловіків. Найчастіше особи похилого віку скоювали правопорушення проти життя та здоров'я (2016 рік – 846, 2017 рік – 856) та правопорушення проти власності (2016 рік – 723, 2017 рік – 924).

Відповідно до ст. 6 «Виправлення і ресоціалізація засуджених та їх основні потреби» Кримінально-виконавчого кодексу України [1] виправлення засудженого є необхідною умовою ресоціалізації. У цій статті зазначається, що до основних засобів виправлення і ресоціалізації засуджених відносяться встановлений порядок виконання та відбування покарання (режим), пробація, суспільно корисна праця, соціально-виховна робота, загальноосвітнє і професійно-технічне навчання, громадський вплив.

Науковці одностайні у тому, що проблемами людей похилого віку є старість, самотність і адаптація до пенсії. У пенітенціарній психології і педагогіці процес ресоціалізації засуджених похилого

віку розглядається як ускладнений особистісними змінами даної категорії засуджених, що утруднюють їх соціальну адаптацію; втратою чи суттєвим послабленням позитивних зв'язків, в тому числі з сім'єю; стигматизацією через наявність судимості.

Згідно з проведеним Кушнар'овим С.В. (2005) дослідженням [4] у більшості засуджених похилого віку в місцях позбавлення волі домінують такі мотиви у діяльності як «очікування допомоги», «пасивне підкорення силі», «ухилення від боротьби», «визнання особистісної неповноцінності,

непотрібності» (у 52,5% випадках). Науковець розглядає технології виправлення засуджених похилого віку в умовах позбавлення волі та формування соціальної поведінки із застосуванням методики використання емоційно збагачених ситуацій та засобів релігійного виховання [4].

Використання стратегій ресоціалізації засуджених похилого віку як напрямів планування і реалізації індивідуальних програм підготовки засуджених до повернення в суспільство пропонує Лукін Є.Є. (2012) [5]. Трудова стратегія повинна спрямовуватись на забезпечення інституційних умов для працездатних засуджених похилого віку, з метою створення і підтримки належного рівня їх життя. Зберігаюча стратегія має на меті адаптацію після звільнення колишніх засуджених похилого віку з ослабленим здоров'ям у спеціалізованих установ. За офіційними даними протягом 2015 року в Україні спеціалізовані установи для осіб, які відбули покарання у вигляді обмеження волі або позбавлення волі на певний строк, обслужили близько 4 тис. звільнених осіб [6].

Таким чином, при реалізації вищезазначених технологій та стратегій слід звернути увагу на важливість формування у співробітників виправних колоній необхідних знань щодо роботи із засудженими похилого віку; запровадження нетюремних та альтернативних видів покарань, які не передбачають позбавлення волі; індивідуалізацію та диференціацію видів, форм і методів соціально-виховної роботи із даною категорією засуджених.

Список використаних джерел

1. Кримінально-виконавчий кодекс України: Закон України від 11.07.2003 р. № 1129-IV. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/1129-15> (дата звернення 04.05.2018).
2. Генеральна прокуратура України: офіційний сайт – URL: https://www.gp.gov.ua/ua/stst2011.html?dir_id=113654&libid=100820 (дата звернення 04.05.2018).
3. Кисельова М.С. Теоретико-історичні аспекти дослідження проблем геронтологічної злочинності. *Прикарпатський юридичний вісник*. 2016. Вип. 6

(15). С. 158-161. URL: http://www.pjv.nuoua.od.ua/v6_2016/37.pdf (дата звернення 04.05.2018).

4. Кушнар'ов С.В. Соціально-педагогічні умови надання допомоги засудженим похилого віку у виправній колонії: автореф. дис. ... канд. пед. наук: 13.00.05 / Інс-т проблем виховання АПН України. Київ, 2005. 20 с.

5. Лукин Е.Е. Практики ресоциализации пожилых осужденных: автореф. дис. ... канд. соц. наук: 22.00.04 / Саратовский гос. тех. гос. ун-т им. Гагарина Ю.А. Саратов, 2012. 20 с.

6. Урядовий портал: офіційний веб-сайт органів виконавчої влади України. URL: <https://www.kmu.gov.ua/ua/news/249550243> (дата звернення 04.05.2018).

В.А. Мацько,
*науковий співробітник науково-організаційного
відділу Державного науково-дослідного інституту
МВС України*

ГАРАНТІЇ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ СОЦІАЛЬНИХ ПРАВ УЧАСНИКІВ АНТИТЕРОРИСТИЧНОЇ ОПЕРАЦІЇ В УКРАЇНІ ЯК ЕЛЕМЕНТ АДМІНІСТРАТИВНО-ПРАВОВОГО МЕХАНІЗМУ ЗАХИСТУ ЇХ ПРАВ

На сучасному етапі розвитку нашої незалежної держави забезпечення прав і свобод людини і громадянина являється одним із пріоритетів, а отже набуває особливого значення. Зважаючи на події, які відбуваються на території Луганської та Донецької областей, в Україні з'явилась особлива категорії осіб – учасники антитерористичної операції (надалі – учасники АТО), яких відповідно до ст. 5 Закону України «Про статус ветеранів війни, гарантії їх соціального захисту» від 22.10.1993 № 3551-ХІІ (надалі – Закон № 3551-ХІІ), визначено як учасники бойових дій, тобто особи, які брали участь у виконанні бойових завдань по захисту Батьківщини [1]. Враховуючи небезпечні для життя та здоров'я умови, у яких учасники АТО захищають незалежність та суверенітет